

Ministerstwo Klimatu i Środowiska

Departament Instrumentów Środowiskowych

DIŚ-V.053.3.2023.MO
2811923.11145114.8951904
Warszawa, 30-10-2023

w odpowiedzi na postulat z dnia 7 września br., dotyczący nowelizacji ustawy Prawo ochrony środowiska, w celu jednoznacznego wyłączenia spod zakresu stosowania tego aktu emisji dźwięków emitowanych w związku ze sprawowaniem kultu przez kościół i inne związki wyznaniowe, uprzejmie informuję co następuje.

Na wstępie należy wskazać, że ww. przepisy są przedmiotem wieloletniej dyskusji, obok kwestii dotyczących usankcjonowania nieograniczonego użytkowania dzwonów i urządzeń nagłaśniających w związku z pełnieniem obrzędów religijnych, podnoszone są także liczne postulaty dotyczące ograniczenia związanej z tym emisji hałasu. Kwestia oddziaływania dzwonów i urządzeń nagłaśniających w związku z pełnieniem obrzędów religijnych jest zagadnieniem złożonym. Nie bez znaczenia pozostają tutaj swoiste warunki ich użytkowania, na które składają się: lokalne uwarunkowania danego terenu, sposób jego zagospodarowania, wrażliwość populacji oraz częstotliwość i czas oddziaływania. W ocenie Ministerstwa obecny kształt przepisów, sprzyja negocjacjom i wypracowaniu kompromisu między zaangażowanymi stronami, kościołem, władzami miejskimi i narażonymi na hałas mieszkańcami.

Jednocześnie należy mieć na uwadze, że zgodnie z art. 53 ust. 2 Konstytucji wolność religii obejmuje wolność wyznawania lub przyjmowania religii według własnego wyboru oraz uzewnętrzniania indywidualnie lub z innymi, publicznie lub prywatnie, swojej religii przez uprawianie kultu, modlitwę, uczestniczenie w obrzędach, praktykowanie i nauczanie. Wolność religii obejmuje także posiadanie świątyń i innych miejsc kultu w zależności od potrzeb ludzi wierzących oraz prawo osób do korzystania z pomocy religijnej tam, gdzie się znajdują.

Nie bez znaczenia pozostaje także przepis art. 19 ust. 2 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania (Dz.U. z 2023 r. poz. 265), zgodnie z którym wypełniając funkcje religijne kościoły i inne związki wyznaniowe mogą w szczególności m.in.:

- określać doktrynę religijną, dogmaty i zasady wiary oraz liturgię;

- organizować i publicznie sprawować kult;

- udzielać posług religijnych, w tym osobom, o których mowa w art. 4, oraz organizować obrzędy i zgromadzenia religijne.

Pojęcie „kult publiczny” pojawia się w art. 8 ust. 1 Konkordatu między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską z dnia 28 lipca 1993 r. (Dz. U. Nr 51, poz. 318), zgodnie z którym Rzeczpospolita Polska zapewnia Kościołowi Katolickiemu wolność sprawowania kultu zgodnie z artykułem 5, który stanowi, że przestrzegając prawa do wolności religijnej, Państwo zapewnia Kościołowi Katolickiemu, bez względu na obrządek, swobodne i publiczne pełnienie jego misji.

Wobec powyższego, należy stwierdzić, że Kościół katolicki ma prawo gromadzić wiernych oraz wykonywać wszelkie czynności zewnętrzne zmierzające do sprawowania kultu publicznego, w tym czynności organizacyjne do których należy zwyczajowe nawoływanie m.in. do uczestnictwa w Mszy Świętej i modlitwy.

Jakkolwiek, należy mieć również na uwadze art. 27 ust. 1 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, zgodnie z którym działalność kościołów i innych związków wyznaniowych nie może naruszać przepisów ogólnie obowiązujących ustaw chroniących bezpieczeństwo publiczne, porządek, zdrowie lub moralność publiczną, władzę rodzicielską albo podstawowe prawa i wolności innych osób.

Powyższy przepis, znajduje także potwierdzenie w art. 8 ust. 2 Konkordatu, zgodnie z którym organizowanie kultu publicznego należy do władzy kościelnej zgodnie z przepisami prawa kanonicznego i z zachowaniem odpowiednich przepisów prawa polskiego.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r, poz. 112), wydane na podstawie delegacji zawartej w art. 113 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2022 r. poz. 2556, z późn. zm.) zwanej dalej Poś, należy do kategorii przepisów chroniących zdrowie. Przedmiotowe rozporządzenie określa dopuszczalne poziomy hałasu w odniesieniu do miejsc przebywania ludności, a zatem zasadniczym jego celem jest ochrona zdrowia przed szkodliwymi skutkami hałasu. Ponadto, dopuszczalne poziomy hałasu określone w tym rozporządzeniu zostały określone w celu zapewnienia bezpiecznych dla zdrowia warunków środowiska i obejmują wszystkie źródła hałasu, niezależnie od charakteru wykonywanej działalności będącej źródłem hałasu. Prawodawca uznał bowiem, że poziom hałasu przekraczający wartości określone w tym rozporządzeniu jest szkodliwy dla zdrowia.

W ocenie Ministerstwa Klimatu i Środowiska, wyrazem swobody organizowania i sprawowania kultu publicznego przez Kościół Katolicki oraz inne kościoły i związki wyznaniowe, jest umożliwienie realizowania czynności związanych z prowadzeniem nabożeństw i wykonywaniem czynności liturgicznych, przy uwzględnieniu konieczności zapewnienia bezpiecznych dla zdrowia warunków środowiska.

Jednocześnie mając na uwadze przedstawione w piśmie wątpliwości w zakresie kwalifikowania dzwonów kościelnych jako instalacji, uprzejmie informuję, że zgodnie z art. 3 pkt 6 ustawy Poś instalacją może być: stacjonarne urządzenie techniczne, zespół stacjonarnych urządzeń technicznych powiązanych technologicznie, do których tytułem prawnym dysponuje ten sam podmiot i położonych na terenie jednego zakładu, a także budowle niebędące urządzeniami technicznymi ani ich zespołami, których eksploatacja może spowodować emisję.

Z uwagi na powyższe dzwony kościelne, należy zaliczyć do instalacji – stacjonarnych urządzeń technicznych, natomiast kościół je eksploatujący należy zaliczyć do zakładów w myśl art. 3 pkt 48. Fakt, że działalność kościoła wraz ze znajdującymi się w nim dzwonami nie stanowi działalności przemysłowej lub gospodarczej, nie jest przesłanką do wyłączenia go z definicji zakładu, eksploatującego instalację, gdyż ww. przepisy nie określają charakteru działalności zakładów. Celem definicji zakładu oraz instalacji, sformułowanych w prawie ochrony środowiska, jest ochrona środowiska oraz przede wszystkim zdrowia ludności przed emisją pochodzącą ze stacjonarnego urządzenia technicznego, w tym wypadku dzwonów (lub zespołu takich urządzeń), zlokalizowanego w danym miejscu – zakładzie, odpowiednio kościele.

Niezależnie od powyższego uprzejmie informuję, że w Ministerstwie Klimatu i Środowiska, w sposób ciągły dokonywana jest analiza przepisów o ochronie środowiska przed hałasem oraz weryfikowana jest zasadność ich ewentualnej zmiany, a także że szczególnie cenne pozostają dla nas wszelkie uwagi i propozycje, dzięki którym można wprowadzać lub modyfikować przepisy warunkujące poprawę jakości środowiska.

Z wyrazami szacunku
